

Uzasadnienie do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu
i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu
z dnia 17 kwietnia 2014 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Grądy w Dolinie Odry PLH020017

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000. Plan zadań ochronnych sporządzany jest na 10 lat, pierwszy projekt sporządza się w terminie 6 lat od dnia zatwierdzenia obszaru przez Komisję Europejską jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty (art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody). Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 położonego na terenie więcej niż jednego województwa ustanawiają wspólnie, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, na których obszarze działania znajdują się części tego obszaru (art. 28 ust. 8 ustawy o ochronie przyrody).

Obszar Natura 2000 Grądy w Dolinie Odry PLH020017 zatwierdzono decyzją Komisji Europejskiej jako obszar mający znaczenie dla Wspólnoty 12 grudnia 2008 r., którą opublikowano w Dzienniku Urzędowym Komisji Europejskiej 13 lutego 2009 r. (wejście w życie dnia 6 marca 2009 r.) a wyznaczono w celu ochrony przedmiotów ochrony wymienionych w Załączniku I i Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, tj.

- 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus, Agrostis*),
- 3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*,
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*),
- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis Festucion pallentis*),
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*),
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylyon alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*),
- 6440 Łąk selernicowych (*Cnidion dubii*),
- 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum*),
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*),

- *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe,
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*),
- 1308 Mopek *Barbastella barbastellus*,
- 1318 Nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*,
- 1324 Nocek duży *Myotis myotis*,
- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*,
- 1355 Wydra *Lutra lutra*,
- 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*,
- 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*,
- 6144 Kiełb białopłetwy *Gobio albipinnatus*,
- 1130 Boleń *Aspius aspius*,
- 5339 Różanka *Rhodeus sericeus amarus*,
- 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*,
- 1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata*,
- 1149 Koza *Cobitis taenia*,
- 6169 Przeplatka maturna *Hypodryas maturna*,
- 6177 Modraszek telejus *Phengaris teleius*,
- 1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*,
- 6179 Modraszek nausitous *Phengaris nausithous*,
- 1074 Barczatka kataks *Eriogaster catax*,
- *1084 Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*,
- 1088 Kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*.

Projekt planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Grądy w Dolinie Odry PLH020017 (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 roku w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.).

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej (dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory – Dz.U.U.E.L.92.206.7, Dz.U.U.E-sp.15-2-102 z późn. zm.).

Prace nad projektem planu zadań ochronnych dla Obszaru rozpoczęły się w marcu 2012 roku w ramach realizacji projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowywanie planów zadań ochronnych

dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 5.3 priorytetu V.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Grądy w Dolinie Odry PLH020017 jest istotny dla zachowania leśnych oraz nieleśnych siedlisk przyrodniczych, szczególnie siedlisk o charakterze hydrogenicznym i związanych z nimi cennych gatunków zwierząt stanowiących przedmioty ochrony obszaru, a także związanego z nim Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków Grądy Odrzańskie PLB020002. Obszar rozciąga się wzdłuż doliny Odry, obejmując kilka kompleksów leśnych na odcinku między Oławą a Wrocławiem. Obszar bogaty jest w starorzecza o urozmaiconej rzeźbie terenu, zwłaszcza na prawym brzegu Odry. W rejonie Kotowic i Mokrego Dworu, w międzyrzeczu Odry i Oławy, występuje nagromadzenie starorzeczy, oczek wodnych i mokradeł. Drugim obszarem obfitym w starorzecza jest rejon Jelcza na prawym brzegu Odry. Znajduje się tu również największy zwarty kompleks lasów nadodrzańskich w Obszarze. Teren charakteryzuje się dużą mozaikowością siedlisk – od suchych muraw, fragmentów borów na wydmach piaszczystych i śródleśnych polan i łąk po roślinność wodną i szuwarową starorzeczy i oczek wodnych, lasy łąkowe oraz grądy.

Ponad połowę obszaru zajmują siedliska leśne. Pozostała część powierzchni zajęta jest przez łąki świeże i wilgotne oraz pozostałe grunty orne, a także w niewielkiej części wody śródlądowe. Łąki w pobliżu Wrocławia są własnością Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodnego i Kanalizacyjnego we Wrocławiu, natomiast grunty orne stanowią głównie własność prywatną, część jedynie jest w posiadaniu Agencji Nieruchomości Rolnych.

W trakcie prac terenowych zweryfikowano listę przedmiotów ochrony w obszarze. W przypadku siedliska 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*) zaproponowano zmianę oceny reprezentatywności siedliska z oceny B – dobra na ocenę D – nieznacząca, ze względu na niewielką powierzchnię siedliska, jego genezę oraz brak występowania procesu eolicznego. Propozycja zmiany oceny reprezentatywności siedliska 6210 z oceny A – doskonała na ocenę D – nieznacząca wynika z faktu, iż na terenie obszaru stwierdzono tylko jeden płat ciepłolubnej roślinności, nawiązujący do muraw z klasy *Festuco-Brometea*, wykształcony fragmentarycznie i występujący w mozaice z układami łąkowymi. Usunięcie z listy przedmiotów ochrony Obszaru siedliska 7230 warunkowane jest faktem, iż nie stwierdzono występowania siedliska w Obszarze – zaliczenie tego siedliska do listy przedmiotów ochrony obszaru Grądy w Dolinie Odry należy uznać za pierwotny błąd naukowy. Natomiast w wyniku prac inwentaryzacyjnych stwierdzono, iż wszystkie płaty przyjęte jako należące do siedliska 9190 kwaśne dąbrowy, zostały błędnie zaklasyfikowane najprawdopodobniej w trakcie powszechnej inwentaryzacji w Lasach Państwowych w 2007 roku, dlatego też proponuje się usunięcie tego siedliska z listy przedmiotów ochrony.

Podczas prac nad projektem przeanalizowano przebieg granic Obszaru i wskazano na konieczność zmiany granic, polegającej na dociągnięciu ich do istniejących granic działek ewidencyjnych. Ponadto należy włączyć w granice Obszaru tereny, na których realizowane są działania związane z kompensacją przyrodniczą w ramach przedsięwzięcia, polegającego na budowie drogi wojewódzkiej od drogi krajowej nr 94 do drogi wojewódzkiej nr 455 wraz z ich węzłami – Bielany Łany Długołęka. W związku z powyższym zmianie ulegnie powierzchnia Obszaru - z 8348,9 ha na 8724,9 ha.

Proponowane zmiany weryfikacji listy przedmiotów ochrony Obszaru oraz korekta granic wymagają akceptacji Komisji Europejskiej. W związku z tym opracowano i przekazano do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska wnioski o wprowadzenie zmian do SDF Obszaru. W przygotowanym wniosku zaproponowano również zmiany parametrów siedlisk przyrodniczych (wielkość zajmowanej powierzchni, reprezentatywność, stan zachowania i ocena ogólna) i gatunków (populacja, ocena znaczenia obszaru). Zaktualizowano również opis Obszaru, wartość przyrodniczą i znaczenie oraz zagrożenia.

Do istniejących zagrożeń siedlisk łąkowych zalicza się ekspansję obcych gatunków inwazyjnych oraz problematycznych gatunków rodzimych, a także zarastanie łąk krzewami. Zagrożenia potencjalne związane są głównie ze zmianami gospodarowania wodami (szczególnie istotne w przypadku siedlisk 6410 i 6440), a także zaniechaniem koszenia łąk, które powoduje uruchomienie naturalnej sukcesji lub rozwój roślinności ruderalnej.

Ze zidentyfikowanych zagrożeń siedlisk leśnych najważniejsze wiążą się z problematycznymi gatunkami rodzimymi i obcymi gatunkami inwazyjnymi oraz niewłaściwie realizowanymi działaniami ochronnymi. Do zagrożeń potencjalnych zalicza się usuwanie martwych stojących i powalonych drzew, stanowiących ważny element ekosystemu leśnego, a także zmiany stosunków wodnych spowodowane przez człowieka.

Zagrożenia potencjalne dla gatunków płazów i ryb, stanowiących przedmioty ochrony Obszaru, związane są głównie z zanieczyszczeniem wód powierzchniowych oraz modyfikowaniem funkcjonowania wód.

Ważnym zagrożeniem dla przeplatki maturny jest zjawisko zamierania jesionu na powierzchni siedlisk gatunku.

Dla siedlisk, dla których zidentyfikowano istniejące zagrożenia, wskazano cele działań ochronnych oraz ustalono konkretne działania ochronne w zakresie ochrony czynnej.

Działania ochronne mają na celu poprawę lub utrzymanie obecnego stanu przedmiotów ochrony, tj. zachowanie siedlisk oraz siedlisk gatunków na terenie ostoi w niepogorszonym stanie, poprawę ich struktury i funkcji poprzez ochronę czynną (dot. siedlisk 6120, 6440, 91F0, 6510 i 6410 i gatunków *1084 i 6169), zachowanie siedlisk, które nie wymagają ochrony czynnej,

w nie pogorszonej formie (dotyczy siedlisk 9170 i *91E0) oraz uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku (dotyczy gatunków 1074, 1088, 6179, 6177, 1308, 1318 i 1324).

Zaplanowany monitoring dotyczy kontroli płatów siedlisk przyrodniczych i oceny ich stanu zachowania w zakresie wykonywania działań ochronnych, kontroli skuteczności usuwania podrostu drzew z powierzchni siedliska 6410, 6440, 6510, kontroli skuteczności usuwania dębu czerwonego i kasztanowca oraz obcych ekologicznie gatunków drzew z powierzchni siedliska 9170, kontroli skuteczności usuwania obcych ekologicznie gatunków drzew z powierzchni siedliska 91F0, kontroli wykonania nasadzeń krzewów zwiększających bazę pokarmową przeplatki matorny oraz kontroli realizacji działań ochronnych i oceny stanu zachowania siedlisk pachnicy dębowej.

Plan zadań ochronnych nie zawiera wskazań do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin Oława, Jelcz-Laskowice, Czernica, Siechnice, Wrocław i Lubsza, jak również w planie zagospodarowania przestrzennego województw dolnośląskiego i opolskiego. Analiza przedmiotowych dokumentów wykazała, że ich ustalenia nie będą miały negatywnego wpływu na przedmioty ochrony Obszaru.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w Obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

Pierwsze spotkanie informacyjne, na którym przedstawiono założenia projektu POIS.05.03.00-00-186/09 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, listę obszarów, dla których sporządzane będą plany zadań ochronnych oraz zasady współpracy odbyło się w dniu 4 marca 2010 r. Na spotkanie zaproszone zostały właściwe samorządy gminne, na terenie których znajdują się obszary Natura 2000, dla których były opracowywane plany zadań ochronnych.

W dniu 30 kwietnia 2011 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibach Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu (na tablicach ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgach wojewódzkich (dolnośląskie i opolskie) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 28 kwietnia 2011r. o zamiarze przystąpienia do opracowywania projektów planów zadań ochronnych dla 35 obszarów Natura 2000 w województwie dolnośląskim, w tym dla Obszaru Grądy w Dolinie Odry. Ponadto obwieszczenie zostało wysłane i wywieszane na tablicach ogłoszeń m.in.:

- Urzędu Miasta we Wrocławiu w dniach 16 maja – 6 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Gminy Czernica w dniach 18 maja – 4 sierpnia 2011 r.,
- Urzędu Miasta Oława w dniach 17 maja – 7 czerwca 2011 r.,

- Urzędu Gminy Oława w dniach 17 maja – 7 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Gminy Siechnice w dniach 17 maja – 7 czerwca 2011 r.,
- Urzędu Gminy Brzeg w dniach 19 maja – 15 czerwca 2011 r.,

W dniu 8 maja 2012 r. w Biuletynie Informacji Publicznej i w siedzibach Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu (na tablicach ogłoszeń) oraz w Gazecie Wyborczej o zasięgach wojewódzkich (dolnośląskie i opolskie) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 7 maja 2012 r. informujące o przystąpieniu do sporządzenia projektów planów zadań ochronnych m.in. dla obszaru Grądy w Dolinie Odry przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Brzegu. Obwieszczenie zostało również wysłane i wywieszane na tablicach ogłoszeń m.in.:

- Starostwa Powiatowego we Wrocławiu w dniach 14 maja – 6 czerwca 2012 r.,
- Starostwa Powiatowego w Oławie w dniach 14 maja – 14 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Miasta we Wrocławiu w dniach 17 maja – 1 lipca 2012 r.,
- Urzędu Gminy Czernica w dniach 11 maja – 4 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Miasta i Gminy Lecz-Laskowice w dniach 11 maja – 4 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Miasta Oława w dniach 10 maja – 4 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Gminy Oława w dniach 14 maja – 5 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Gminy Siechnice w dniach 14 maja – 4 czerwca 2012 r.,
- Urzędu Gminy Lubsza w dniach 11 maja – 4 czerwca 2012 r.,
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu w dniach 15 maja – 27 czerwca 2012 r.

W procesie prac nad planem zadań ochronnych dla Obszaru zorganizowano pięć spotkań Zespołu Lokalnej Współpracy, na które zaproszono osoby i podmioty prowadzące działalność gospodarczą w obrębie terenów kluczowych dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, przedstawiciele samorządów, grupę ekspertów oraz inne zainteresowane strony. Podczas spotkań omówiono zasady pracy nad projektem planu zadań ochronnych, funkcję Zespołu Lokalnej Współpracy, przedstawiono także obecny stan wiedzy o Obszarze i jego przedmiotach ochrony. Poza tym omawiano kwestie korekty granic Obszaru, zmian w SDF oraz omówiono rzeczywiste i potencjalne zagrożenia, jakie zidentyfikowano w obszarze. Uzgodniono także cele ochrony, ustalono działania ochronne oraz określono zasady monitoringu działań ochronnych i przedmiotów ochrony. Zorganizowane zostały także dwie wizje terenowe, podczas których uczestnicy mogli na gruncie zobaczyć przykłady siedlisk gatunków, stanowiących przedmioty ochrony Obszaru oraz przykładowe zagrożenia.

Obwieszczeniem z dnia 10.12.2013 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1,2,3,4 i 5

ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.). Obwieszczenie zostało zamieszczone na tablicach ogłoszeń oraz stronach internetowych Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu, a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (dodatku dolnośląskim i dodatku opolskim Gazety Wyborczej) w dniu 16.12.2013 r. Obwieszczenie było również wywieszane na tablicach ogłoszeń:

- Starostwa Powiatowego we Wrocławiu w dniach 16.12.2013 – 07.01.2014
- Starostwa Powiatowego w Oławie w dniach 16.12.2013 – 13.02.2014
- Urzędu Miejskiego Wrocławiu w dniach 16.12.2013 – 07.01.2014
- Starostwa Powiatowego w Opolu w dniach 16.12.2013 – 06.01.2014
- Starostwa Powiatowego w Brzegu w dniach 16.12.2013 – 07.01.2014
- Urzędu Gminy Czernica w dniach 16.12.2013 – 06.01.2014
- Urzędu Miasta i Gminy Lecz-Laskowice w dniach 13.12.2013 – 03.01.2014
- Urzędu Miasta Oława w dniach 16.12.2013 – 07.01.2014
- Urzędu Gminy Oława w dniach 16.12.2013 – 07.01.2014
- Urzędu Gminy Siechnice w dniach 16.12.2013 – 06.01.2014
- Urzędu Gminy Lubsza w dniach 16.12.2013 – 07.01.2014

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

W trakcie konsultacji społecznych projektu planu zadań ochronnych wpłynęły uwagi od następujących instytucji i organizacji:

- Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
- Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu
- Dolnośląskiego Ruchu Ochrony Przyrody
- Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Przyrody „ProNatura”
- Pana Tomasza Zająca

Uwagi zgłoszone przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska do projektu zarządzenia i dokumentacji PZO rozpatrzono następująco:

1. Uwzględniono wniosek dotyczący wpisania w tytule załącznika nr 1 do zarządzenia obowiązującej dla PZO nazwy układu współrzędnych.

2. Uwzględniono wniosek dotyczący przeformułowania opisu zagrożenia dla siedlisk 2330 i 6210 – poprzez nadanie opisowi zagrożenia następującego brzmienia: „Nie analizowano zagrożeń dla siedliska z powodu planowanej aktualizacji Standardowego Formularza Danych w zakresie nadania siedlisku oceny D - nieznacząca.”
3. Uwzględniono wniosek dotyczący przeformułowania opisu zagrożenia dla siedlisk 7230 i 9190 – poprzez nadanie opisowi zagrożenia następującego brzmienia: „Nie identyfikowano zagrożeń dla siedliska ponieważ w trakcie prac terenowych nie odnaleziono siedliska w granicach obszaru Natura 2000.”
4. Uwzględniono wniosek dotyczący przeformułowania opisu zagrożenia G05.07 dla siedlisk 3150, 6410, 9170 i 91F0 – poprzez nadanie opisowi zagrożenia następującego brzmienia: „Istotne dla zachowania integralności Obszaru płaty siedliska położone są poza granicami (w bezpośrednim sąsiedztwie) Obszaru.”
5. Uwzględniono wniosek dotyczący przeformułowania opisu zagrożenia G05.07 dla gatunków 1166, 1337 – poprzez nadanie opisowi zagrożenia następującego brzmienia: „Istotne dla zachowania integralności Obszaru siedliska gatunku położone są poza granicami (w bezpośrednim sąsiedztwie) Obszaru.”
6. Uwzględniono uwagę dotyczącą opisu zagrożenia J03.01 dla siedliska 6210 – poprzez ponowne przeanalizowanie informacji zawartych w dokumentacji planu oraz raporcie z prac terenowych i usunięcie zagrożenia potencjalnego określonego w stosunku do tego siedliska.
7. Uwzględniono uwagę dotyczącą nie zaplanowania monitoringu stanu ochrony większości przedmiotów ochrony – poprzez dodanie w zarządzeniu zapisów określających monitoring stanu ochrony dla wszystkich przedmiotów ochrony.

Uwagi zgłoszone przez Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych do projektu zarządzenia i dokumentacji PZO rozpatrzono następująco:

1. Uwzględniono wniosek dotyczący zmiany opisu zagrożenia dla siedliska 9170 – poprzez zmianę zapisu: „Występowanie i rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych - kasztanowca zwyczajnego, dębu czerwonego” na zapis: „Występowanie i rozprzestrzenianie się gatunków obcych - kasztanowca zwyczajnego, dębu czerwonego.”

2. Uwzględniono uwagę dotyczącą działania ochronnego polegającego na pozostawieniu wydzieleń leśnych bez wskazań gospodarczych (siedlisko 9170) – poprzez przerehabilitowanie zapisu.

Uwagi zgłoszone przez Dolnośląski Ruch Ochrony Przyrody do projektu dokumentacji PZO rozpatrzono następująco:

1. Nie uwzględniono uwagi dotyczącej braku zbiorczej tabeli pokazującej przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Widawy wraz z ocenami populacji/stopnia reprezentatywności, oceną stanu zachowania gatunku/siedliska, oceną izolacji i oceną ogólną. Projekt planu zadań ochronnych został wykonany zgodnie z szablonem dokumentu opracowanym na potrzeby projektu.
2. Uwzględniono uwagi dotyczące bobra i wydry – poprzez uzupełnienie zapisów dotyczących ilości stanowisk tych gatunków i dokonanie stosownych zmian w dokumentacji.
3. Nie uwzględniono uwag wskazujących, iż prace inwentaryzacyjne i ocenę stanu zachowania poszczególnych stanowisk wybranych gatunków przeprowadzono niezgodnie z zaleconą metodyką. Inwentaryzacja obszaru Natura 2000 pod kątem występowania siedlisk gatunków oraz określenie zagrożeń, stanu zachowania gatunków i wskazanie działań ochronnych zostało wykonane osoby będące specjalistami w poszczególnych dziedzinach biologii
4. Uwzględniono uwagę dotyczącą niewłaściwej oceny istniejących i potencjalnych zagrożeń dla wybranych siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków – poprzez dopisania zagrożeń wskazanych przez zgłaszającego uwagę.
5. Nie uwzględniono wniosku dotyczącego ograniczania w ramach działań ochronnych ekspansji roślin z rodzaju *Solidago sp.*, ze względu na projektowane zmiany w założeniach PROW na lata 2014 – 2020. Według nowych założeń, na siedlisku łąk zmiennowilgotnych dopuszczone będzie koszenie w okresach kiedy samo przeprowadzenie koszenia będzie prowadziło do ograniczania rozwoju obcych roślin inwazyjnych.
6. Uwzględniono częściowo uwagę dotyczącą określenia zbyt małej liczby stanowisk monitoringowych – poprzez objęcie monitoringiem stanu zachowania wszystkich stanowisk gatunków: 1166, 1188, 6177, 6179. Nie zmieniono natomiast zapisów dotyczących monitoringu bobra i wydry, ponieważ stan zachowania tych gatunków został określony na FV i w chwili obecnej nie przewiduje się istotnych

zagrożeń dla siedlisk tych gatunków, w wyniku których mogłoby dojść do znaczącego pogorszenia stanu zachowania tych siedlisk.

7. Uwzględniono uwagę dotyczącą nie wykorzystania wszystkich dostępnych opracowań przyrodniczych – poprzez uzupełnienie w tabeli 2.1 dokumentacji pzo informacji o opracowaniach wskazanych przez zgłaszającego uwagę.
8. Uwzględniono częściowo uwagę dotyczącą nie wykazania w dokumentacji pzo siedlisk przyrodniczych i stanowisk gatunków – poprzez uzupełnienie dokumentacji o dodatkowe siedliska kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Nie uzupełniono natomiast dokumentacji o dodatkowe siedliska przyrodnicze ze względu na fakt, iż specjalista fitosocjolog nie zakwalifikował ich jako siedliska z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej lub zakwalifikował je odmiennie do zgłaszającego uwagę.

Uwagi zgłoszone przez PTPP „ProNatura” do projektu dokumentacji PZO rozpatrzono następująco:

1. Ze względu na szereg uwag dotyczących chiropterofauny, wskazujących na istotne braki w dokumentacji, wynikające z zastosowania przez eksperta niewłaściwej metodyki badań oraz niewłaściwej oceny stanu zachowania poszczególnych gatunków nietoperzy, co mogło wpłynąć na niewystarczającą ocenę zagrożeń i analizę ewentualnych działań ochronnych – zmieniono treść dokumentacji pzo i zarządzenia poprzez wskazanie dla wszystkich nietoperzy będących przedmiotami ochrony Obszaru konieczności uzupełnienia stanu wiedzy w pierwszych trzech latach obowiązywania planu zadań ochronnych.

Uwagi zgłoszone na PIK przez pana Tomasza Zajęca do projektu dokumentacji PZO rozpatrzono następująco

1. W odniesieniu do uwag dotyczących chiropterofauny - zmieniono treść dokumentacji pzo i zarządzenia poprzez wskazanie dla wszystkich nietoperzy będących przedmiotami ochrony Obszaru konieczności uzupełnienia stanu wiedzy w pierwszych trzech latach obowiązywania planu zadań ochronnych.
2. Uwzględniono uwagi dotyczące bobra i wydry – poprzez uzupełnienie zapisów dotyczących ilości stanowisk tych gatunków i dokonanie stosownych zmian w dokumentacji.

3. Uwzględniono częściowo wniosek dotyczący zmiany oceny stopnia rozpoznania ssaków będących przedmiotami ochrony – poprzez zmianę treści dokumentacji pzo i zarządzenia i wskazanie dla wszystkich nietoperzy będących przedmiotami ochrony Obszaru konieczności uzupełnienia stanu wiedzy w pierwszych trzech latach obowiązywania planu zadań ochronnych. Ze względu na fakt, iż dla bobra i wydry wykorzystano dodatkowe informacje z wykonanej na zlecenie RDOŚ we Wrocławiu inwentaryzacji tych gatunków w województwie dolnośląskim nie uwzględniono uwagi w zakresie dotyczącym tych gatunków.
4. Nie uwzględniono wniosku dotyczącego określenia zagrożeń potencjalnych dla wydry i bobra, ponieważ ze względu na rozległość Obszaru i występowanie w nim dogodnych siedlisk dla tych gatunków oraz dobry stan zachowania populacji, w opinii RDOŚ we Wrocławiu nie istnieją realne, dające się przewidzieć, mogące zaistnieć w przeciągu najbliższych 10 lat zagrożenia, które mogłyby pogorszyć istotnie stan zachowania gatunków.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. *o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 31, poz. 206 ze zm.)*, uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 21 marca 2014 r. i Wojewodę Opolskiego w dniu 14 kwietnia 2014 r.